УДК 336.71(477)

ДОСТАТНІСТЬ КАПІТАЛУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВ УКРАЇНИ

Коваленко Вікторія Володимирівна,
доктор економічних наук, професор

У статті охарактеризовано основні положення та роль достатності капіталу у забезпеченні стабільного розвитку банків України. Метою статті є розвиток існуючих і розробка нових науково-методичних підходів до визначення достатнього рівня капіталу банків з урахуванням циклічності фінансово-економічних відносин.

Розглянуто захисну, оперативну та регулятивну функції банківського капіталу, виконання яких забезпечує його достатність. Проаналізовано еволюцію підходів щодо оцінки достатності капіталу банку та зроблено висновок про те, що вони поступово наближаються до міжнародних стандартів.

Аналізуються сучасні тенденції забезпечення достатності капіталу українських банків. Встановлено, що рівень достатності капіталу банків, хоча й перебуває в межах нормативного значення, але має тенденцію до зменшення. Це спричинено високим рівнем збитків, які банки отримують, і зростанням простроченої кредитної заборгованості, що призводить до збільшення обсягів резервів для покриття кредитного ризику. Обґрунтовано, що сучасні умови розвитку банківського бізнесу вимагають використання ринкових механізмів, які дозволяють власними зусиллями нарощувати капітал банків.

Визначено основні напрями забезпечення достатнього рівня капіталу банків, а саме: подальша трансформація стандартів Базеля ІІІ, що посилюють вимоги до якісного наповнення капіталу банків за рахунок реальних активів; створення контрциклічних буферів капіталу, які призначені для покриття збитків, котрі виникають у періоди фінансових та економічних потрясінь; встановлення ринкових норм і правил процесів злиття й поглинання банків.

Ключові слова: достатність капіталу, банки, ліквідність, базельські принципи, контрциклічний буфер капіталу, злиття та поглинання.

Kovalenko Victoria

CAPITAL ADEQUACY IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE BANK UKRAINE

The article is dedicated to the basic provisions of the evaluation and the role of capital adequacy of banks in ensuring sustainable development banks Ukraine. The purpose of the paper is to development of existing and development of new scientific and methodological approaches to defining sufficient capital for banks considering the cyclical financial and economic relations.

Having generalized scientific results, the author determines that the main element of sustainable development banks favor the formation of sufficient capital to provide cover risks in banks and perform their basic functions – transformation, emission. Transformational function is the basis for the formation of a sufficient level of bank capital.

The article analyzes the main features that should carry the capital of banks, providing its adequacy, namely: protective, operational and regulatory. The author has concluded the analysis of the evolution of approaches to assessing the capital adequacy of the bank. The author had concluded that they are close to international standards. The article analyzes current trends ensure capital adequacy of Ukrainian banks. It is concluded that the capital adequacy of banks although it is within the standard value, but tends to decrease. This is due to high losses to banks and growth of outstanding credit debt, which leads to the increase in reserves to cover credit risk. The author has substantiated that modern conditions of banking requires the use of market mechanisms that allow their own efforts to increase banks' capital.

The author has formed the main directions of ensuring sufficient capital for banks. They charged: the further transformation of the Basel III standards that enhance the quality requirements for filling the bank capital due to real assets; creation of a countercyclical capital buffers designed to cover losses arising in periods of financial and economic turmoil; establish market rules and regulations mergers and acquisitions of banks.

Keywords: capital adequacy, banks, liquidity, Basel principles countercyclical buffer capital, mergers and acquisitions.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції функціонування банків України супроводжуються дестабілізуючими процесами, зумовленими розгортанням дії системного ризику на світовому фінансовому ринку та внутрішньодержавними чинниками, що пов'язані з трансформаційними перетвореннями на політичному, соціально-економічному та фінансовому рівнях.

Основні чинники дестабілізаційного розвитку банків мають прояв через: зміну економічних відносин в економіці; циклічність розвитку та наявність диспропорцій у структурі національної економіки; ускладнення механізму функціонування міжнародних банківських систем і використання нових фінансових інструментів, швидкість переміщення фінансового капіталу, що збільшує кількість банківських ризиків, форми їхнього виявлення та можливі наслідки; фінансову глобалізацію та інтеграцію; присутність асиметрії інформації на фінансовому ринку; процеси запровадження єдиних стандартів у сфері банківського менеджменту тощо.

Основним елементом забезпечення стабільного розвитку банків є формування достатнього обсягу капіталу, який би забезпечував покриття ризиків у діяльності банків і виконання ними їхніх основних функцій – трансформаційної, емісійної. Саме через виконання трансформаційної функції банки мають можливість формувати достатній рівень власного капіталу. Тому формування підходів до забезпечення достатнього рівня капіталу для банків є актуальним питанням сьогодення, що в кінцевому підсумку впливає на стабільний їх розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та використання капіталу банків у наукових працях висвітлювали багато вітчизняних і зарубіжних учених, а саме: теоретичним основам визначення достатності капіталу банків і функціям, що він виконує, присвячені наукові праці В. Герасименка [1], І. Дульскої [2], В. Коваленко [3], Ж. Торяник [4]; вплив фінансової кризи на достатність банківського капіталу досліджували Дж. Алдер [5], А. Демірнг-Кунт [6], Н. Френк [7], І. Мирофф [8], І. Ковзанадзе [9], Т. Летте [10]; проблемі імплементації нових вимог щодо капіталу Базеля ІІІ приділено увагу в дослідженнях Дж. Бенеса [11], Б. Йанга [12], О. Маріне [13], А. Воловик [14], С. Малихіної [15], В. Міщенка [16], а також інші дослідники. Аналіз зазначених наукових праць дає підстави стверджувати про ґрунтовність проведених досліджень. Однак невирішеними залишаються питання відносно визначення нових каналів поповнення капіталу, оцінювання його достатності, процедур формування й використання контрциклічних буферів капіталу в сучасних умовах розвитку банківського бізнесу.

Метою статті є розвиток існуючих та розробка нових науково-методичних підходів до визначення достатнього рівня капіталу банків з урахуванням циклічності фінансово-економічних відносин.

Основні результати дослідження. Банківський капітал відіграє домінуючу роль у забезпеченні стабільного розвитку банків України. Залежно від його рівня достатності визначається спроможність банків покривати ризики від проведення банківських операцій та їх капітальна стійкість.

Достатність капіталу банків можна оцінювати через його спроможність виконувати основні, властиві для нього функції, які відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначаються як захисна, оперативна та регулятивна [17].

Цікавим є дослідження В. Дульської, у якому розширено спектр функцій капіталу банків, котрі підвищують його значущість у забезпеченні стабільного функціонування банків. Автором виокремлено такі функції: поточні (страхова функція для коштів вкладників і кредиторів, інвестиційна, інноваційна, гарантійна, контрольна, нормативна, функція дохідності, оціночна, координуюча) і стратегічні (індикативна, мобілізаційна, комунікаційна, стимулююча) [2, с. 126–128].

І. Ковзанадзе основною подією у сфері банківського управління та регулювання визначає впровадження стандартів Базеля ІІІ, передусім це стосується нових вимог щодо капіталу [9, с. 63].

Розвиток та еволюція Базельських угод відносно вимог щодо капіталу може бути проілюстрована зосередженням уваги на дослідженні фінансових ризиків та їх впливу на банківський капітал. Зазначене проявляється через регулювання складних фінансових установ, як-от хедж-фонди, циклічний характер ризиків та забезпечення достатнього рівня капіталу [13, с. 39].

Сучасна вітчизняна практика оцінювання й регулювання достатності власного капіталу банків визначається насамперед нормативними вимогами до неї. Національний банк України (НБУ) відповідно до вимог Базеля І установлює нормативи достатності капіталу, які мають дотримуватися банками за будь-яких умов. Принципи розрахунку нормативів НБУ та їхні нормативні значення регламентуються Інструкцією «Про порядок регулювання діяльності банків України» [18].

Проаналізувавши підходи до нормативного визначення достатності капіталу банків у міжнародній та вітчизняній практиці, можна простежити, що вони відповідають підходам Безеля І як міжнародному стандарту вимог щодо капіталу [6]. Але слід відмітити, що поправки Базеля І відносно ринкового ризику НБУ враховані частково, зокрема товарний та ризик процентної ставки щодо розрахунку нормативів не включені до цього визначення.

У вітчизняній банківський практиці відповідно до вимог Базеля ІІ Компонента І «Мінімальні вимоги до капіталу» не запроваджені підходи до покриття капіталом операційного ризику.

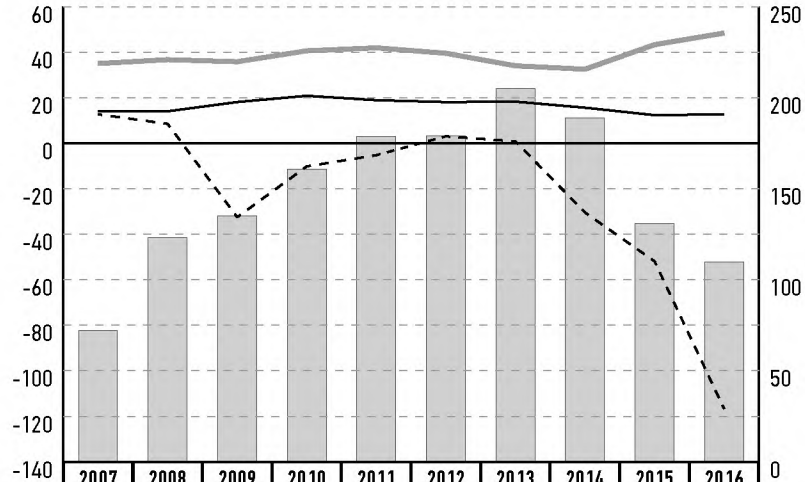
Порівнюючи вимоги Базеля ІІІ до капіталу з вітчизняними пруденційними вимогами, можна визначити основні тенденції їх реалізації, зокрема: основний капітал вітчизняних банків є капіталом найвищої якості; вимоги щодо буферів капіталу банків не застосовувались, але нормативною базою НБУ передбачено його втілення в життя, починаючи з січня 2020 р., а саме: із 01.01.2020 р. – у розмірі 0,625 %; 01.01.2021 р. – у розмірі 1,25 %; 01.01.2022 р. – у розмірі 1,875 %; 01.01.2023 р. – у розмірі 2,5 %; коефіцієнт левериджу, який дорівнює 3 %, що встановлений Базелем ІІІ для додаткової оцінки достатності капіталу, є аналогом діючого нормативу Н3. Підвищення нормативу до рівня 10,5 % суттєвого впливу на банківський капітал не спричинить, оскільки його значення станом на 01.01.2017 р. становить 12,69 % [18; 19, рис. 1].

Як свідчать дані, представлені на рис. 1, норматив достатності капіталу банків у 2016 р. був вищим за нормативне значення, але при цьому спостерігалося поступове його зниження порівняно з попередніми роками, і на сьогодні він наближається до рівня 2007 р. Надвисоке негативне значення рентабельності капіталу свідчить про дефіцит поповнення власного капіталу банків за рахунок такого джерела, як прибуток. У 2016 р. зафіксовано історично високий збиток банківського сектору – 159 млрд грн, що зумовлено резервуванням кредитного портфеля ПАТ КБ «ПриватБанк». За аналітичний період підвищується частка іноземного капіталу в статному капіталі банків, яка в 2016 р. зросла порівняно з 2015 р. на 5,1 %.

Згідно з новою класифікацією банків України найбільша за питомою вагою частка власного капіталу банків зосереджена у банках іноземних груп: станом на 01.01.2017 р. – 48,84 %. Друге місце посідають банки з державною формою власності – 44,10 % (рис. 2), які поступово зміцнюють власні позиції. Цей факт свідчить про поступову трансформацію системно важливих банків у державні та домінування останніх відносно приватних банків.

З огляду на значні обсяги докапіталізації певних банків і виключення із порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, які визнано неплатоспроможними, обсяг власного

Рис. 1. **Динаміка показників, що характеризують достатність капіталу банків України за період 2007–2016 рр.**

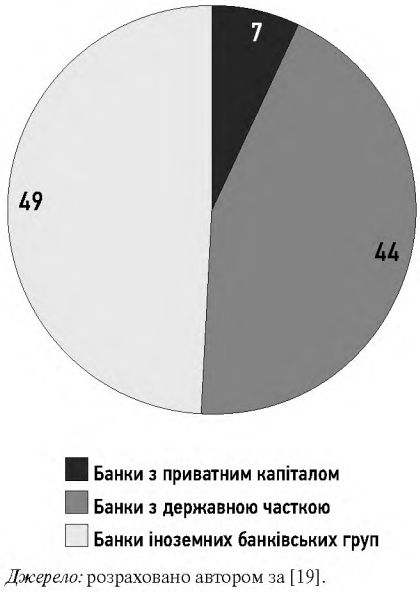
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Регулятивний капітал, *млрд грн*	72,3	123,1	135,1	160,9	178,5	178,9	205	188,9	130,9	109,7
Частка іноземного капіталу у статуному капіталі банків, *%*	35	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5	34	32,5	43,3	48,4
Достатність (адекватність регулятивного капіталу (Н2)), *%*	13,92	14,01	18,08	20,83	18,9	18,06	18,26	15,6	12,32	12,69
Рентабельність капіталу, *%*	12,67	8,51	-32,52	-10,19	-5,27	3,03	0,81	-30,46	-51,91	-116,74

Джерело: розраховано автором за [19].

капіталу банківської системи України станом на 01.01.2017 р. збільшився на 20,1 млрд грн порівняно з початком 2016 р. та становив 124 млрд грн. Загальна сума докапіталізації банків України за 2016 р. – 104 млрд грн. Акціонери всіх груп збільшували статутний капітал переважно з метою підтримки власного бізнесу (табл. на с. 77).

Достатність капіталу банків певною мірою залежить від якості активів банків. Банки мають

Рис. 2. **Питома вага власного капіталу за групами банків станом на 01.01.2017,** *%*

Джерело: розраховано автором за [19].

суттєві частки проблемних активів на балансі, що потребує системного вирішення проблеми якості активів. Зокрема, це стосується зростаючої частки простроченої заборгованості, що спричинює процес збільшення резервів на покриття кредитного ризику (рис. 3).

Кредитна активність банків залишається достатньо низькою, що зумовлено обмеженим колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку та високою вартістю кредитного ресурсу. Це в основному відбувається внаслідок того, що банки прагнуть залучати кошти на депозитні рахунки, а для цього вони вдаються до політики високих процентних ставок за цими операціями. *Для порівняння:* станом на 01.04.2016 р. середня процентна ставка за кредитами в національній валюті становила 21,1 %, а за депозитами – 19,9 %.

Нове кредитування було обмеженим у першому півріччі 2016 р., але дещо пожвавилось у другій половині року здебільшого завдяки кредитуванню державними банками державних монополій.

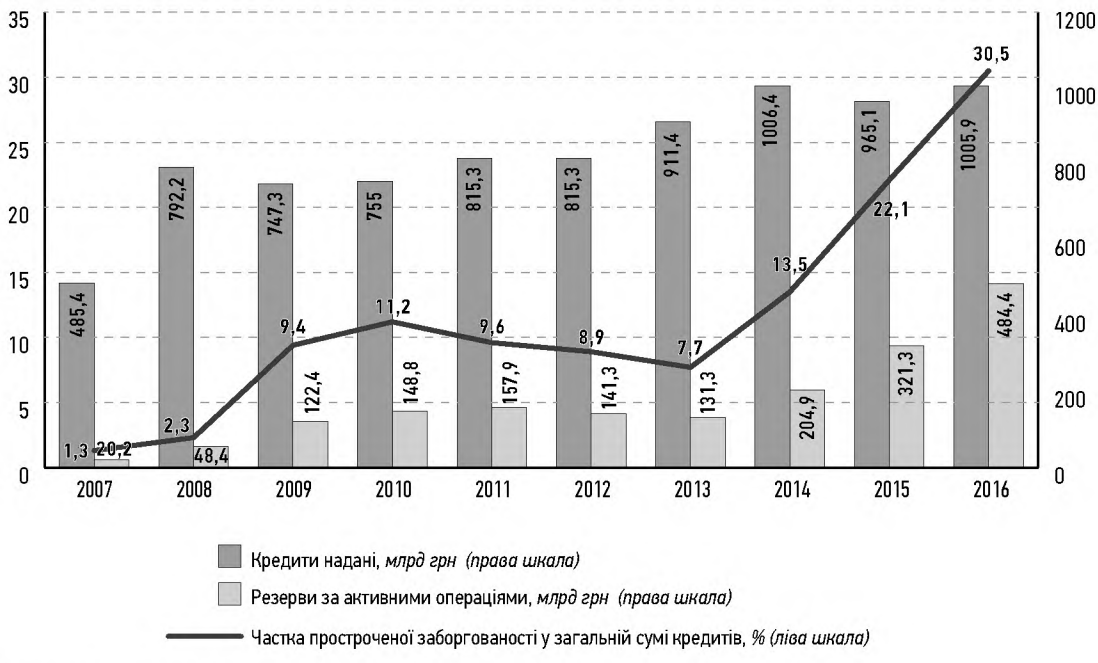
Таким чином, можемо стверджувати, що нині банківська система не має фундаменту для сталого розвитку, має малу базу заощаджень, кредитування призупинилось, джерела капіталу обмежені.

Таблиця. **Банки, які змінили обсяг статутного капіталу протягом 2016 р.,** *тис. грн*

№ з/п	Назва банку	Станом на 01.01.2016 р.	Станом на 01.01.2017 р.	Зміна за 2016 р.
Банки з державною часткою капіталу				
1	АТ «Укрексімбанк»	21 689 042	31 008 041	9 318 999
2	АТ «ОЩАДБАНК»	29 901 320	34 856 840	4 955 520
3	Український банк реконструкції та розвитку	118 000	120 000	2 001
4	ПАТ КБ «ПриватБанк»	21 256 469	50 694 751	29 438 282
Банки з іноземним капіталом				
1	ПАТ «Промінвестбанк»	19 010 944	40 615 448	21 604 504
2	ПАТ «Укрсоцбанк»	7 866 183	16 673 140	8 806 957
3	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	3 002 775	6 154 516	3 151 741
4	ПАТ «ВТБ Банк»	25 315 784	34 215 784	8 900 000
5	ПАТ «Кредобанк»	1 918 969	2 248 969	330 000
6	АТ «УкрСиббанк»	1 774 333	5 069 262	3 294 929
7	ПАТ «Ідея Банк»	257 610	298 742	41 132
8	ПАТ «Альфа-Банк»	4 639 121	7 515 616	2 876 495
9	АТ «ОТП Банк»	3 668 186	6 186 023	2 517 837
10	ПАТ «СІТІБАНК»	66 500	120 000	53 500
11	АТ «Прокредит Банк»	419 264	836 708	417 444
12	ПАТ «СБЕРБАНК»	8 172 461	12 465 461	4 293 000
13	АТ «БМ Банк»	1 631 397	3 281 397	1 650 000
Банки з приватним вітчизняним капіталом				
1	ПАТ «Банк Кредит Дніпро»	835 000	1 521 000	686 000
2	ПАТ «А – Банк»	125 560	212 950	87 390
3	АБ «Клірінговий Дім»	439 693	510 393	70 700
4	ПАТ «Полтава-банк»	119 850	155 100	35 250
5	АТ «Місто Банк»	299 980	494 980	195 000
6	ПАТ «Банк Авангард»	136 518	162 382	25 864
7	ПАТ «Банк «ГРАНТ»	170 000	400 000	230 000
8	ПАТ «Банк СІЧ»	120 000	128 400	8 400
9	ПАТ «АСВІО Банк»	120 000	300 000	180 000
10	ПАТ «Європромбанк»	120 000	145 000	25 000
11	ПАТ «АБ «РадаБанк»	120 000	131 000	11 000
12	АТ «МетаБанк»	110 216	120 063	9 847
13	ПАТ «Банк «Український капітал»	80 998	120 721	39 722
14	Полікомбанк	80 300	120 300	40 000
15	ПуАТ «КБ «АкордБанк»	96 400	120 028	23 628
16	ПАТ «АКБ «Траст-капітал»	63 368	150 001	86 633
17	ПАТ «Банк Альянс»	64 779	129 779	65 000
18	ПАТ «Апекс-Банк»	205 000	303 000	98 000
20	ПАТ «КБ «Земельний капітал»	106 221	120 000	13 780
21	АТ «КІБ»	112 417	128 621	16 204
22	ПАТ «Кредит Оптима Банк»	63 000	120 000	57 000
23	ПАТ АКБ «Львів»	257 870	272 870	15 000
24	АТ «Регіон-Банк»	56 481	120 100	63 619
Усього				***103 965 378***

Джерело: розраховано автором за [20].

Рис. 3. **Динаміка наданих кредитів і частки простроченої заборгованості у загальній сумі кредитів за період 2007–2016 рр.**

Джерело: розраховано автором за [19].

Висновки. Забезпечення достатнього рівня капіталу банків неможливе тільки за рахунок підвищення пруденційних норм. Сучасні умови розвитку банківського бізнесу вимагають використання ринкових механізмів, які дозволяють власними зусиллями нарощувати капітал банків.

На думку автора статті, доцільною є подальша трансформація стандартів Базеля ІІІ, які посилюють вимоги щодо якісного наповнення капіталу банків за рахунок реальних активів. До складу капіталу будуть включені реальні котирувані звичайні акції та нерозподілений прибуток, і за жодних обставин – фіктивні активи.

Відповідно до Базеля ІІІ всі банки незалежно від спеціалізації та розміру капіталу повинні будуть забезпечувати: скорочення неефективного капіталу та збільшення ліквідності, виходячи з реалізації нових правил; реструктуризацію бухгалтерських балансів для покращення якості капіталу та скорочення потреби у надлишковому капіталі, що забезпечує ефективне управління обмеженими ресурсами; корегування бізнес-моделей для створення гнучких оперативних структур з ефективним капіталом, високою ліквідністю та здешевлення вартості банківських продуктів.

У контексті реалізації Базеля ІІІ передбачено створення контрциклічних буферів капіталу, призначених для покриття збитків, що виникають у періоди фінансових та економічних потрясінь. Банки, які не мають буферного капіталу, будуть обмежені у виплатах дивідендів і бонусів [16, с. 15]. Вважаємо, що такий підхід дасть змогу підвищити стійкість банків до негативних змін на ринку. Зазначені процедури вже внесені в нормативні документи НБУ та впроваджуватимуться з 01.01.2020 р., про що зазначалося вище.

Одним із потужних механізмів забезпечення достатності капіталу банків є процеси злиття та поглинання банків. Вітчизняна практика свідчить про те, що в основному ці процеси відбуваються на примусовій основі, а не за власною ініціативою банків. Тому виникає потреба у приведенні законодавства щодо процесів злиття та поглинання банків до найкращих практик Європейського Союзу, що дозволить швидше здійснити процес консолідації банків і знизить негативний вплив на їхню ефективність. Так, станом на 01.01.2017 р. в Україні діють 96 банків (без урахування неплатоспроможних), що на 21 одиницю менше, ніж на початок 2016 р. Виведення банків з ринку відбувається в основному за рахунок призначення тимчасової адміністрації та повної їх ліквідації.

У нинішніх умовах функціонування банківського бізнесу, коли санація банків відбувається пе-

реважно шляхом ліквідації неплатоспроможних банків, злиття та поглинання є більш складним, але ефективним механізмом відновлення довіри вкладників та акціонерів до банківської системи. Тому державна політика в Україні має зосередитися на пріоритетному стимулюванні злиття та поглинання банків, а саме передбачати: витіснення з ринку неефективних банків за рахунок злиття та поглинання; забезпечення достатньої кількості позитивних ефектів угод злиття та поглинання на всіх етапах економічного циклу: як на етапах спаду, так і зростання; дотримання послідовної антимонопольної політики при регламентації процесу злиття та поглинання банків; розширення клієнтської бази новостворених банківських установ за рахунок застосування реорганізаційних процедур; оптимізацію фінансових ресурсів при здійсненні злиття та поглинання, яка може бути перевагою порівняно з ліквідацією банку; активізацію використання при угодах злиття та поглинання спільних підприємств та інших об'єднань банківських груп.

Список використаних джерел

1. Герасименко В., Герасименко Р. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 10. – С. 12–17.
2. Дульська В.І. Власний банківський капітал, його функції та складові // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2016. – № 3 (53). – Ч. 3. – С. 127–130.
3. Коваленко В.В., Черкашина К.Ф. Методичні підходи до визначення рівня капіталізації банківської системи // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 73–86.
4. Торяник Ж.І. Оцінка рівня достатності ресурсного потенціалу банківських установ на основі розрахунку інтегрального показника // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – № 1. – С. 141–144.
5. Adler G., Pedro C., Tovar E. Camilo. Does Central Bank Capital Matter for Monetary Policy? // IMF Working Paper. – 2012. – WP/12/60. – 20 p.
6. Demirguc-Kunt A., Detragiache E., Merrouche O. Bank Capital : Lessons from the Financial Crisis // IMF Working Paper. – 2010. – WP/10/286. – 35 p.
7. Frank N., Hesse H. The Effectiveness of Central Bank Interventions during the First Phase of the Subprime Crisis // IMF Working Paper. – 2009. – WP/09/206. – 28 p.
8. Mitroff I.I. Crisis management and environmentalism : A natural fit // California Management Review. – 1994. – № 36/2. – P. 101–113.
9. Ковзанадзе И.К. Посткризисное развитие мирового банковского сектора : тенденции и перспективы // Деньги и кредит. – 2013. – № 3. – С. 60–63.
10. Latter T. Causes and Management of Banking Crises. – London : Centre for Central Banking Studies ; Bank of England. – 1997. – № 12. – 49 p.
11. Benes J., Kumhof M. Risky Bank Lending and Optimal Capital Adequacy Regulation // IMF Working Paper. – 2011. – WP/11/130. – 27 p.
12. Jang B., Sheridan N. Bank Capital Adequacy in Australia // IMF Working Paper. – 2011. – WP/12/25. – 19 p.
13. Marianne O. Implementing Basel III through the Capital Requirements Directive (CRD) IV: Leverage Ratios and Capital Adequacy Requirements // Journal of Business Law and Ethics. – 2015. – Vol. 3, No. 1–2. – Pp. 36–61.
14. Воловник А.Д., Кибардина Ю.С. Базель III: испытание надежности банковской системы России в условиях глобальной конкуренции // Экономика мегаполисов и регионов. – 2011. – № 3 (39). – С. 40–49.
15. Малыхина С. Новые стандарты Базель III – перспективы внедрения // Банкаўскі веснік. – 2011. – № 9. – С. 9–14.
16. Міщенко В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 7. – С. 11–17.
17. Про банки і банківську діяльність: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html
18. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0841–01
19. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id
20. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/ article?art_id=34661442&cat_id=34798593

References

1. Gerasimenko, V. & Gerasimenko, R. (2010). Upravlinnia vlasnym kapitalom banku v Ukraini v umovakh finansovoi kryzy [Office of Equity Bank in Ukraine during the financial crisis]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine, 10,* 12–17 [in Ukrainian].
2. Dulska, V.I. (2016). Vlasnyi bankivskyi kapital, joho funktsii ta skladovi [Bank's own capital, its functions and components]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia : Ekonomichni nauky – Bulletin Zhytomyr State Technological University. Series : Economics, 3 (53), Part 3,* 127–130 [in Ukrainian].
3. Kovalenko, V.V., & Cherkashyna, K.F. (2010). Metodychni pidkhody do vyznachennia rivnia kapitalizatsii bankivskoi systemy [Methodological approaches to determining the level of capitalization of the banking system]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine, 8,* 73–86 [in Ukrainian].
4. Torianyk, Zh.I. (2010). Otsinka rivnia dostatnosti resursnoho potentsialu bankivskykh ustanov na osnovi rozrakhunku intehralnoho pokaznyka [Evaluation of the adequacy of the resource potential of banks by calculating the integral index]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the University of Banking of National Bank of Ukraine, 1,* 141–144 [in Ukrainian].
5. Adler, G., Pedro, C., & Tovar E., Camilo (2012, December). Does Central Bank Capital Matter for Monetary Policy? *IMF Working Paper* (Washington: International Monetary Fund) [in English].
6. Demirguc-Kunt, A., Detragiache, E. & Merrouche, O. (2010, October). Bank Capital : Lessons from the Financial Crisis. *IMF Working Paper* (Washington: International Monetary Fund) [in English].
7. Frank, N. & Hesse, H. (2009, September). The Effectiveness of Central Bank Interventions During the First Phase of the Subprime Crisis. *IMF Working Paper.* (Washington: International Monetary Fund) [in English].
8. Mitroff, I.I. (1994). Crisis management and environmentalism: A natural fit. *California Management Review, 36/2,* 101–113 [in English].
9. Kovzanadze, I.K. (2013). Postkrizisnoe razvitie mirovogo bankovskogo sektora: tendencii i perspektivy [Peace development banking sector after the crisis: trends and prospects]. *Denhy i kredyt – Money and credit, 3,* 60–63 [in Russian].
10. Latter, T. (1997, December). Causes and Management of Banking Crises. *Centre for Central Banking Studies.* London: Bank of England [in English].
11. Benes, J. & Kumhof, M. (2011, November). Risky Bank Lending and Optimal Capital Adequacy Regulation. *IMF Working Paper.* (Washington: International Monetary Fund) [in English].
12. Jang, B. & Sheridan, N. (2011, December). Bank Capital Adequacy in Australia. *IMF Working Paper.* (Washington: International Monetary Fund) [in English].
13. Marianne, O. (2015). Implementing Basel III through the Capital Requirements Directive (CRD) IV: Leverage Ratios and Capital Adequacy Requirements. *Journal of Business Law and Ethics, Vol. 3, No. 1–2,* 36–61 [in English].
14. Volovnyk, A.D., & Kybardyna, Yu.S. (2011). Bazel III: ispytanye nadezhnosti bankovskoj systemy Rossii v uslovijakh hlobalnoj konkurentsyi [Basel III: reliability test of Russia's banking system in the face of global competition]. *Ekonomyka megapolisov i regionov – Economics of mega-cities and regions, 3 (39),* 40–49 [in Russian].
15. Malychina, S. (2011). Novye standarty Bazel III – perspektivy vnedrenija [The new standards of Basel III – the prospects for the introduction]. *Bankovskij vestnik – Bank Bulletin, 9,* 9–14 [in Russian].
16. Mischenko, V. (2013). Kapitalizatsiia bankivskoi systemy Ukrainy : sohodennia ta perspektyvy [The capitalization of the banking system of Ukraine: present and prospects]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine), 7,* 11–17 [in Ukrainian].
17. Zakon Ukrainy "Pro banky i bankivsku diialnist" : pryiniatyi 4 Hrud. 2000 roku № 2121-III [Law of Ukraine on banks and banking activity from 2000, December 4 № 2121-III]. (n.d.). *search.ligazakon.ua.* Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html [in Ukrainian].
18. Instruktsiia Natsionalnoho banku Ukrainy Pro poriadok rehuliuvannia diialnosti bankiv v Ukraini: pryiniata 28 Serp. 2001 roku № 368 [Instructions National Bank of Ukraine on the order of regulation of banks in Ukraine from 2001, August 28 № 368]. (2001, August 28). *zakon5.rada.gov.ua.* Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0841–01 [in Ukrainian].
19. Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy [Main indicators of banks in Ukraine]. (n.d.). *bank.gov.ua.* Retrieved from http://www.bank.gov.ua [in Ukrainian].
20. Pokaznyky finansovoi zvitnosti bankiv Ukrainy [Indicators of financial statements of banks Ukraine]. (n.d.). *bank.gov.ua.* Retrieved from http://www.bank.gov.ua [in Ukrainian].